

Quickscan natuurtoets Brunneper Bongerd, Kampen

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetgeving en -beleid*

- definitief -

ecogroen advies

in opdracht van
Gemeente Kampen

Colofon

Titel Quickscan natuurtoets Brunneper Bongerd, Kampen

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode 13-114

Status definitief

Datum 5 april 2013

Auteur(s) Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Eindredactie Ing. M. (Mike) Wallink

Opdrachtgever Gemeente Kampen

ecogroen advies
is een onafhankelijk
advies- en ingenieursbureau
gespecialiseerd in
ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2013)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Lindenholz J.G. (2013). Quickscan natuurtoets Brunneper Bongerd, Kampen . Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 13-114. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek	2
1.2	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	2
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsbescherming	4
2.1	Natuurbeschermingswet	4
2.2	Ecologische hoofdstructuur	4
2.3	Overige natuurgebieden	4
2.4	Eindconclusies gebiedsbescherming	5
3	Flora- en faunawet	6
3.1	Onderzoeksmethode	6
3.2	Flora	6
3.3	Zoogdieren	6
3.4	Broedvogels	8
3.5	Amfibieën	9
3.6	Vissen	10
3.7	Overige soortgroepen	10
3.8	Eindconclusies Flora- en faunawet	10
4	Geraadpleegde bronnen	11

Bijlagen

1 - Samenvatting natuurwetgeving

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek

In opdracht van Gemeente Kampen heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van sloop- en bouwwerkzaamheden in het gebied de Brunneper Bongerd aan de Rieteweg in Kampen.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 2 april 2013 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van Kampen en bestaat grotendeels uit een groot aantal paarden- en schapenweiden en een met singels omgeven terrein van de plaatselijke bijenvereniging. Op de onderzochte locatie is de realisatie van maximaal 35 nieuwbouwwoningen gepland.

Effectbeoordeling Beschermde gebieden

Er vinden geen werkzaamheden plaats in of met negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, beschermde Natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur of natuur buiten de EHS. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie dan ook niet nodig in het kader van gebiedsgerichte natuurbescherming.

Effectbeoordeling Beschermde soorten

De plannen brengen geen schade toe aan zwaar beschermde flora en fauna. Uitgezonderd broedvogels, Huismus in het bijzonder, en mogelijke de vissoort Bittervoorn. (zie respectievelijk paragraaf 3.4 en 3.6).

Eindconclusies en aanbevelingen

Een vervolgetraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is niet noodzakelijk. Er zijn geen beperkingen met betrekking tot zwaarder beschermde flora en fauna met uitzondering van broedvogels - Huismus in het bijzonder- en mogelijk vissen (zie respectievelijk paragraaf 3.4 en 3.6).

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOELSTELLING VAN DIT ONDERZOEK

In opdracht van Gemeente Kampen heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden in het gebied Brunneper Bongerd aan de Rieteweg in Kampen.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

Het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van Kampen aan de Rieteweg (zie figuur 1.1) en bestaat uit een groot aantal paarden- en schapenweiden en een met singels omgeven terrein van de plaatselijke bijenvereniging. Bebouwing is aanwezig in de vorm van een groot aantal schuren en een groot pand in het zuidelijke deel van het plangebied. Daarnaast bevinden zich een aantal smalle sloten in het plangebied met direct ten noorden van het plangebied een watergang die behouden blijft. Op de onderzochte locatie is de realisatie van maximaal 35 nieuwbouwwoningen gepland.

1.3 ALGEMENE OPZET

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (binnen rode belijning). Bron kaartondergrond: Bingmaps.

2

Gebiedsbescherming

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET

*In de **Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet)** is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied vallend onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet is Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Dit gebied ligt op een afstand van circa 500 meter van het plangebied.

Gezien de aard van de boogde ontwikkelingen, de binnenstedelijke ligging van het plangebied en de tussenliggende afstand, zijn geen negatieve effecten te verwachten op instandhoudingsdoelen van het genoemde en andere natuurgebieden beschermd onder de Natuurbeschermingswet. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet is in deze situatie dan ook niet nodig.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Op de Natuurbeleidskaart, behorend bij de Omgevingsvisie van provincie Overijssel, is te zien dat op ongeveer 400 meter een EHS-gebied aanwezig is (Provincie Overijssel 2009). Het betreft hier de IJssel en haar uiterwaarden. Tussen het plangebied en het dichtstbijzijnde EHS-gebied bevindt zich onder andere bebouwing, infrastructuur en een dijk. Negatieve effecten op het functioneren van de EHS zijn niet aan de orde. Het nemen van vervolgstappen is niet noodzakelijk.

2.3 OVERIGE NATUURGEBIEDEN

*Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels **provinciaal beleid**, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.*

Volgens de kaart behorend bij Omgevingsvisie Overijssel ligt het plangebied niet in of in de nabijheid van zowel weidevogelbeheer- als ganzengebied (Provincie Overijssel 2009). Het dichtstbijzijnde gebied dat zodanig is aangemerkt betreft een weidevogelbeheer- en ganzengebied, op ongeveer 650 meter ten noorden van het plangebied. Het plangebied is gezien de terreingesteldheid (bebouwing en verharding) en de ligging binnen het stedelijk gebied ongeschikt als foerageergebied voor ganzen en broedgebied voor weidevogels. Ook zijn gezien de binnenstedelijke ligging geen versturende effecten te verwachten.

Geconcludeerd wordt dat er als gevolg van de beoogde plannen geen aantasting plaatsvindt van door de provincie als zodanig aangegeven gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie niet nodig.

2.4 EINDCONCLUSIES GEBIEDSBESCHERMING

Het nemen van vervolgstappen in het kader van gebiedsbescherming is in deze situatie niet nodig.

3

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.1 ONDERZOEKSMETHODE

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 2 april 2013. Tijdens dit bezoek is het gehele plangebied door één persoon onderzocht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten.

De inventarisatie heeft zich vooral gericht op de soortgroepen vogels, zoogdieren en vissen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden hierbij kort toegelicht.

3.2 FLORA

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen beschermde of bedreigde plantsoorten waargenomen. Deze worden op basis van de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht. In het plangebied zijn hoofdzakelijk soorten aanwezig die kenmerkend zijn voor vochtige tot natte, voedselrijke omstandigheden.

Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie voor flora niet aan de orde.

3.3 ZOOGDIEREN

Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1 op de volgende pagina). In de hierna volgende tekst worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de hoogste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vaste verblijfplaatsen

Er zijn geen potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Verblijfplaatsen zijn niet te verwachten vanwege het ontbreken van geschikte invliegopeningen in bomen en het ontbreken van geschikte bebouwing. De aanwezige gebouwen herbergen namelijk geen potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Vliegroutes en foerageergebieden

Mogelijk fungeren de randen van het plangebied als onderdeel van een vliegroute en wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied van diverse vleermuissoorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis. Als gevolg van de beoogde ontwikkelingen wordt echter geen schade verwacht op belangrijke vliegroutes en essentiële foerageergebieden. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde. Wel wordt aanbevolen rekening te houden met het aanbrengen van kunstlicht rond groene elementen en oppervlaktewater, zie ook kader 3.2.

Kader 3.2 Vleermuizen en verlichting

Vleermuizen zijn als nachttactieve dieren ingesteld op het leven in het donker. Zij kunnen op verschillende manier verstoord worden door kunstlicht. Zo kunnen vliegroutes en foerageergebieden ongeschikt worden door kunstlicht. Om lichtverstoring te voorkomen zijn diverse oplossingen denkbaar zoals het toepassen van marterverlichting, het aanpassen van de lichtintensiteit of het beperken van de hoeveelheid verlichting. Marterverlichting verstrooid niet naar de omgeving, maar verlicht lokaal de grond. Een betere oplossing is echter het toepassen van zogeheten 'Amber verlichting'. Uit een onlangs uitgevoerd veldexperiment van de Zoogdierverseniging en LEDexpert, blijkt dat het kleurspectrum van de Amber ledlamp lichtgevoelige vleermuizen niet te verstoren, terwijl 'groen' licht en wit licht duidelijk verstrend werken (<http://www.vleermuis.net/nieuws-2010/een-vleermuisvriendelijke-kleur-voor-verlichting.html>).

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten, bijvoorbeeld Veldmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Egel en Mol (alle Ff-wet tabel 1). Verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde soorten van Ff-wet tabel 2 en 3 worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet verwacht in het plangebied.

Bij de ingrepen gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van algemene en laag beschermde zoogdieren verloren. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.4 BROEDVOGELS

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (zie onderstaand tekstkader). Daarnaast is op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus.

Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Jaarrond beschermde nesten

Met uitzondering van Huismus zijn in of binnen de invloedssfeer van de plannen geen nesten aangetroffen of te verwachten van jaarrond beschermde broedvogels. Welke functie het plangebied heeft voor Huismus en welke consequenties dit heeft, wordt in onderstaande tekst toegelicht

Huisumus

In het plangebied zijn geen nestlocaties aangetroffen of te verwachten van Huismus. Als gevolg van de plannen treedt dus geen fysieke schade op aan nestlocaties van de soort. Tijdens het veldbezoek van 2 april 2013 zijn ongeveer 10-15 paar foeragerende huismussen in het plangebied aangetroffen. Met name het terrein van de lokale bijenvereniging en de kleinschalige, ruige paardenweilanden vormen belangrijk foerageergebied voor Huismus.

Verwacht wordt dat bovengenoemde, belangrijke foerageergebieden in het plangebied een onmisbaar onderdeel zijn van de functionele leefomgeving van ongeveer 10-15 paar Huismus. Om schade aan Huismus te voorkomen en de functionele leefomgeving te kunnen garanderen, is het nemen van vervolgstappen noodzakelijk:

- Buiten het broedseizoen Huismus (globaal september tot en met februari) dient het terrein van de bijenvereniging en de ruige paardenweiden heringericht te worden;
- Voorafgaand aan deze herinrichting dient elders in het plangebied, of binnen het territorium van betreffende huismussen, alternatief foerageergebied voor circa 10-15 paar Huismus te zijn aangelegd. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door delen van het plangebied in te zaaien met onkruidruigten bestaande uit soorten als Straatgras, Gewoon Herderstasje en Smalle weegbree;
- Indien deze alternatieve foerageergebieden niet op tijd aangelegd kunnen worden, dienen de mussen bijgevoerd te worden met een mengsel dat geschikt is voor Huismus;
- Om ook in de toekomstige situatie het plangebied geschikt te maken als belangrijk foerageergebied van Huismus dienen in de nieuwe wijk in ruime mate groene elementen aangelegd te worden in bijvoorbeeld de vorm van openbaar groen, groene (deels wintergroen) afscheidingen en ruige bermen. Daarnaast kan klinkerbestrating toegepast worden waartussen onkruiden kunnen groeien die als voedselbron voor Huismus kunnen dienen;
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder toezicht van een deskundige (zie kader 3.4) op het gebied van Huismus.

Kader 3.4 Wie is een deskundige

Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- 1) op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- 2) op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- 3) als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- 4) zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn diverse broedvogels van bos en struweel zoals Vink, Tjiftjaf, Winterkoning, Merel Heggenmus, Groenling en Roodborst aangetroffen en te verwachten. Ook een enkele algemeen voorkomende gebouwbewonende soort als Witte kwikstaart is broedend te verwachten.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste te verwachten soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. Een soort als Houtduif kan bijvoorbeeld tot in november broedend aanwezig zijn.

Door de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen.

3.5 AMFBIËN

In het aanwezige oppervlaktewater is voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën als Kleine watersalamander, Gewone pad, Bastaard kikker en Bruine kikker te verwachten. Deze soorten kunnen overwinterend in de strooisellaag van groenstructuren en ruigte en de sliblaag van oppervlaktewater worden aangetroffen. Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied (RAVON en waarneming.nl).

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en

oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

3.6 VISSEN

In de noordelijke watergang zijn twee exemplaren van de strikt beschermde vissoort Bittervoorn (Ff-wet tabel 3 en Rode Lijst kwetsbaar) aangetroffen. Verder zijn de niet beschermde soorten Baars en Tiendoornige stekelbaars aangetoond.

De watergang waarin Bittervoorn is aangetroffen blijft behouden. Zodoende zijn geen negatieve effecten op deze (en eventuele andere beschermde vissoorten te verwachten, mits ook geen werkzaamheden aan de watergang worden uitgevoerd. Indien wel sprake is van werkzaamheden aan de watergangen (bijvoorbeeld het plaatsen van beschoeiing), dan dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van Bittervoorn, bijvoorbeeld door de werkzaamheden in de minst kwetsbare periode voor de soort uit te voeren.

3.7 OVERIGE SOORTGROEPEN

Gezien de terreingesteldheid van de onderzoekslocatie en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat geen voortplantingslocaties of vaste verblijfplaatsen van reptielen en beschermde insecten en weekdieren aanwezig en te verwachten zijn .

3.8 EINDCONCLUSIES FLORA- EN FAUNAWET

Een vervolgetraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is niet noodzakelijk. Er zijn geen beperkingen met betrekking tot zwaardere beschermde flora en fauna met uitzondering van broedvogels en Huismus in het bijzonder (zie paragraaf 3.4).

4

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Provincie Overijssel (2009). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.

Internet

Ministerie van EZ. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Provincie Overijssel:

- Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel' (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>);
- Ecologische Hoofdstructuur en Beheertypenkaart (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/atlasoverijssel/atlasoverijssel.html>).

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland).

Biilagen

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij Dienst Regelingen. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde

gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.